

POLDI jako svědek dějin

Mgr. Adam Čermák

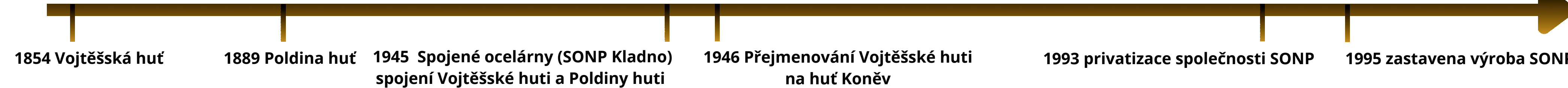
adam.cermak@natur.cuni.cz

Přírodovědecká fakulta UK

Krajina bývalé ocelárny Poldi (SONP Kladno) na východním okraji Kladna představuje modelový příklad transformace urbánní a industriální krajiny do postindustriální podoby. V polovině 19. století byla tato oblast intenzivně zemědělskou krajinou s vysokým podílem lesních ploch a několika většími rybníky. Industrializace však radikálně změnila charakter území – těžba uhlí a rozvoj těžkého průmyslu vedly k záboru zemědělské půdy, k výrazným změnám hydrologických podmínek a ke vzniku rozsáhlých výrobních areálů. Klíčové výzkumné otázky znějí: Jak se prostor proměnil? Co bylo ohroženo v krajině během období industrializace a jaké ohrožení přinesla fáze postindustrializace?

Industrializace v tomto regionu měla zásadní dopady nejen na krajinnou strukturu, ale také na ekologické systémy a kulturně-historické hodnoty. Areál Poldi, kdysi symbol technologického pokroku a klíčový průmyslový uzel, dnes vykazuje známky ekologické zátěže, prostorové fragmentace a ztráty identity. Opuštěné tovární haly, manipulační plochy a slepé komunikace zarůstají ruderalní vegetací, včetně invazních druhů, jako je zlatobýl obrovský a plamének plotní. Během industrializace byla krajina ohrožena především rozsáhlými zásahy do přírodního prostředí, zatímco v postindustriálním období je problémem opuštěnost území, ekologická degradace a absence funkčního využití.

Areál dnes trpí značnou fragmentací vlastnictví – přibližně 90 hektarů území je rozděleno mezi 180 vlastníků. Tento stav spolu s nedostatkem strategického plánu revitalizace představuje zásadní překážky pro udržitelný rozvoj území. Významnou otázkou zůstává, jak lze regenerovat takto poškozenou krajinu, aby byly integrovány environmentální, kulturní i ekonomické hodnoty. Studium proměny tohoto prostoru ukazuje, že regenerace postindustriálních areálů není pouze otázkou technických řešení, ale také hledáním způsobů, jak zachovat symbolickou a historickou hodnotu takového území, které hrálo klíčovou roli v rozvoji regionu.

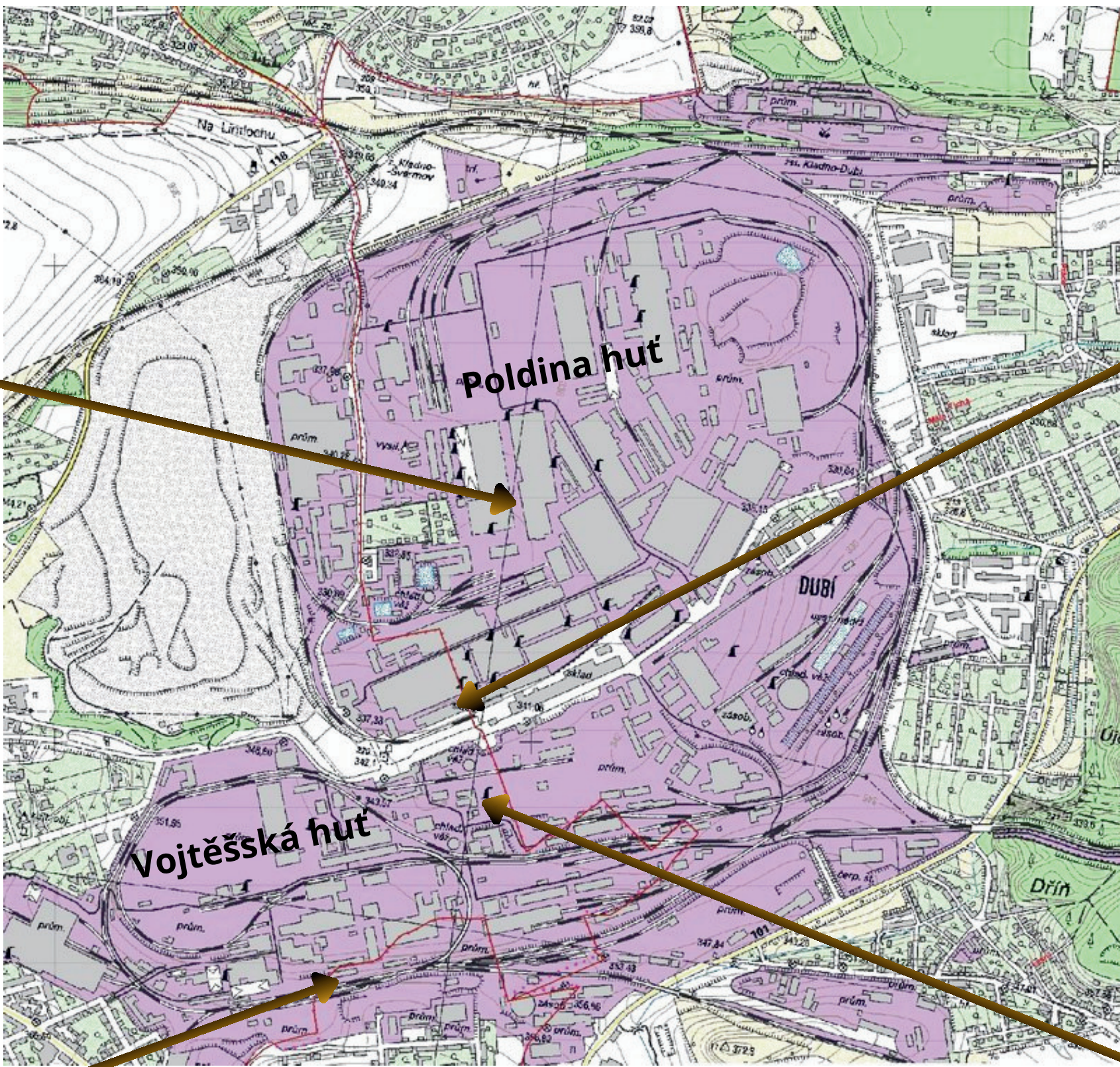

Severní část Poldi

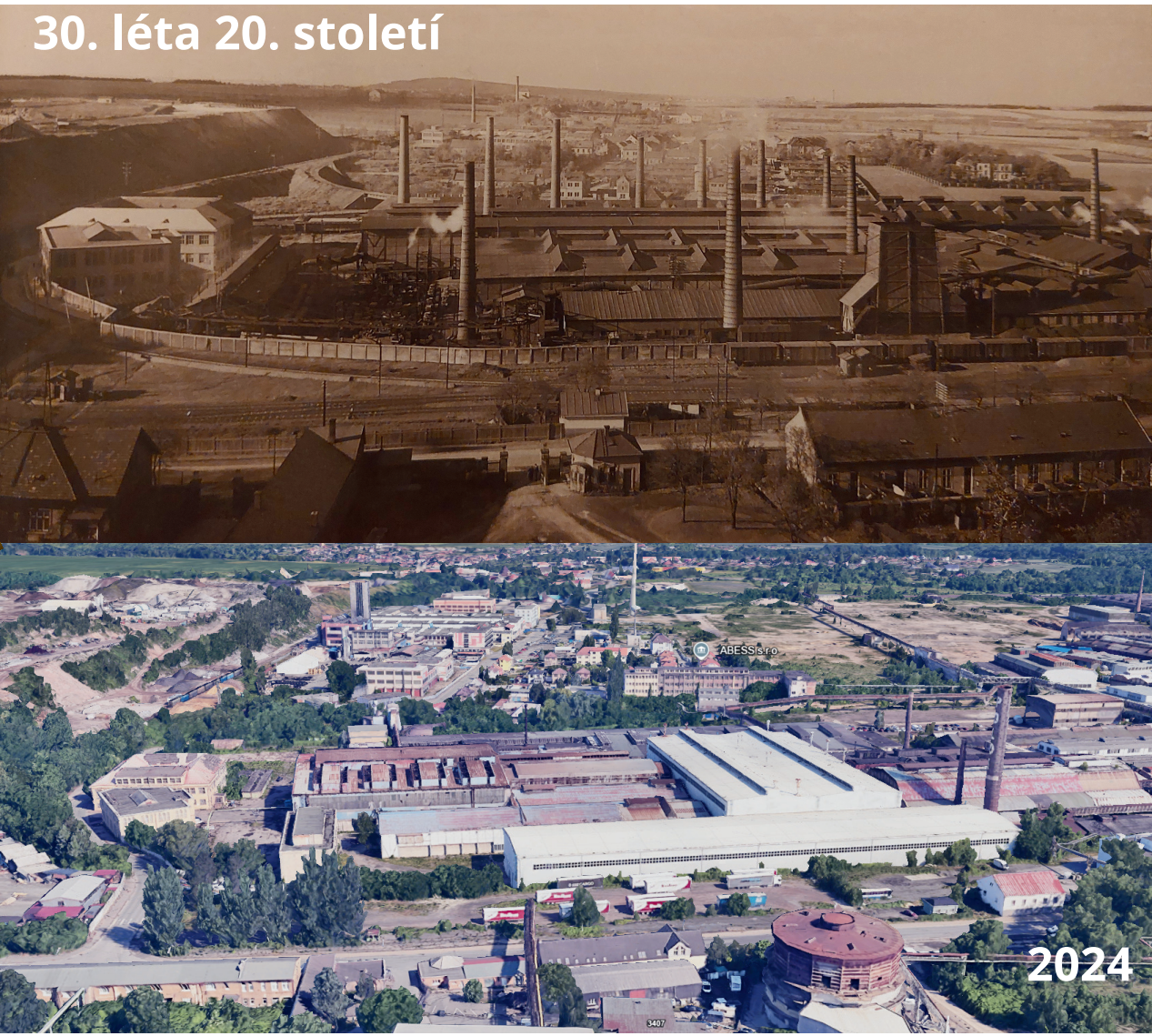

Severní část Poldi byla nejmladší částí, která vznikla jako důsledek pozdní fáze industrializace a rozšíření těžkého průmyslu v Kladně. Tato oblast se vyznačovala rychlou přeměnou původní krajiny na výrobní areál s výrazným ekologickým zatížením. Paradoxně se však stala první částí, která byla jako celek asanována již v roce 2020.

Plánek SONP zachycující rok 1993

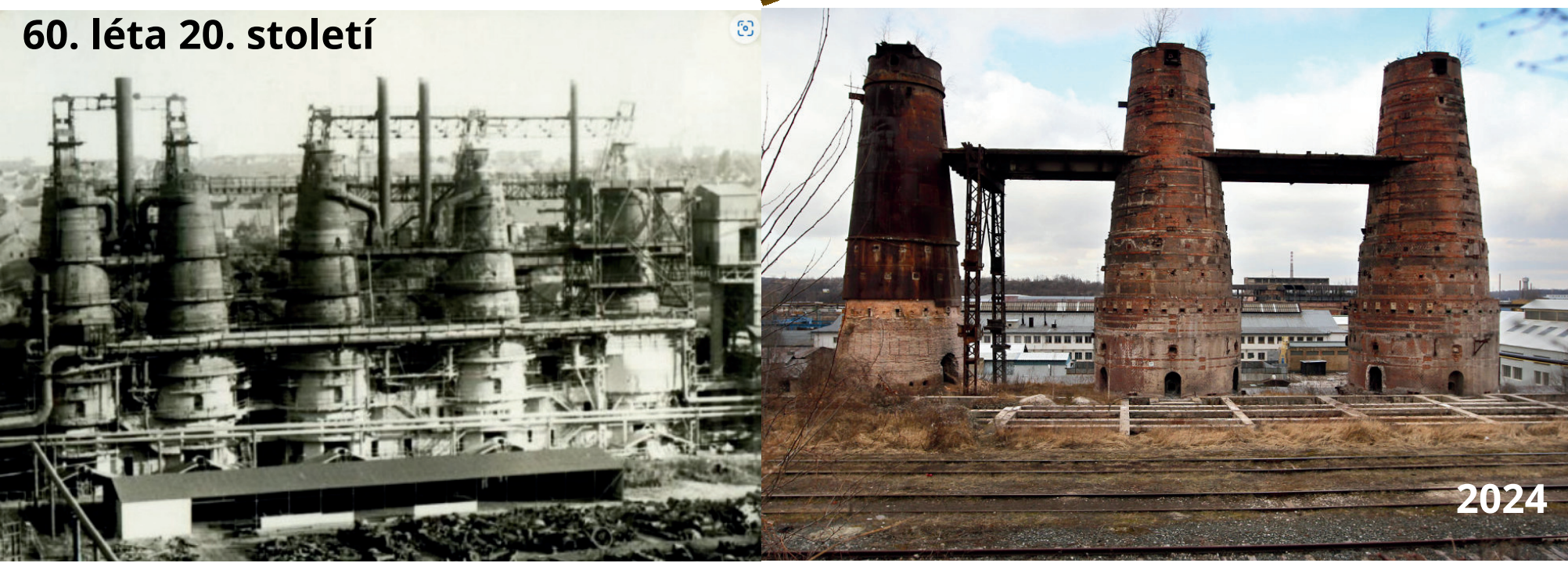

Jižní část Poldi

Jižní část Poldi představuje jádrovou oblast bývalé Poldiny huti, která byla centrem výroby železa a oceli již od počátků industrializace. Tato část má zásadní historický a symbolický význam jako klíčové místo rozvoje těžkého průmyslu v regionu. Navzdory úpadku většiny průmyslových aktivit zůstává jedinou oblastí, která v omezené míře stále zpracovává železo a ocel. Tím uchovává aktivní symbolickou industriální minulost Kladna.

Vápenné pece - Vojtěšská huť

Vápenné pece v oblasti Vojtěšské huti jsou od roku 2008 prohlášeny Ministerstvem kultury České republiky za kulturní památky, což podtrhuje jejich historický a technický význam. Jejich výstavba byla zahájena v roce 1927 jako součást rozvoje průmyslové infrastruktury v regionu. Z původního počtu pěti věží se však do současnosti dochovaly pouze tři, které se nacházejí ve velmi špatném technickém stavu. Tyto památky představují nejen symbol industriální minulosti, ale i naléhavou výzvu k jejich záchraně.

Zavázečící věž - Koksovna

Zavázečící věž v areálu koksovny Vojtěšské huti byla postavena v roce 1944 jako součást komplexu určeného pro výrobu koksu, která zde probíhala až do druhé poloviny 80. let. Po ukončení provozu byla zahájena postupná demolice celého areálu, který patří k ekologicky nejzatíženějším částem bývalé huti. Z původního rozsáhlého komplexu dnes zůstaly pouze monumentální železobetonové konstrukce mlýnu, zásobníku a zavázečící věže, které připomínají industriální minulost místa.

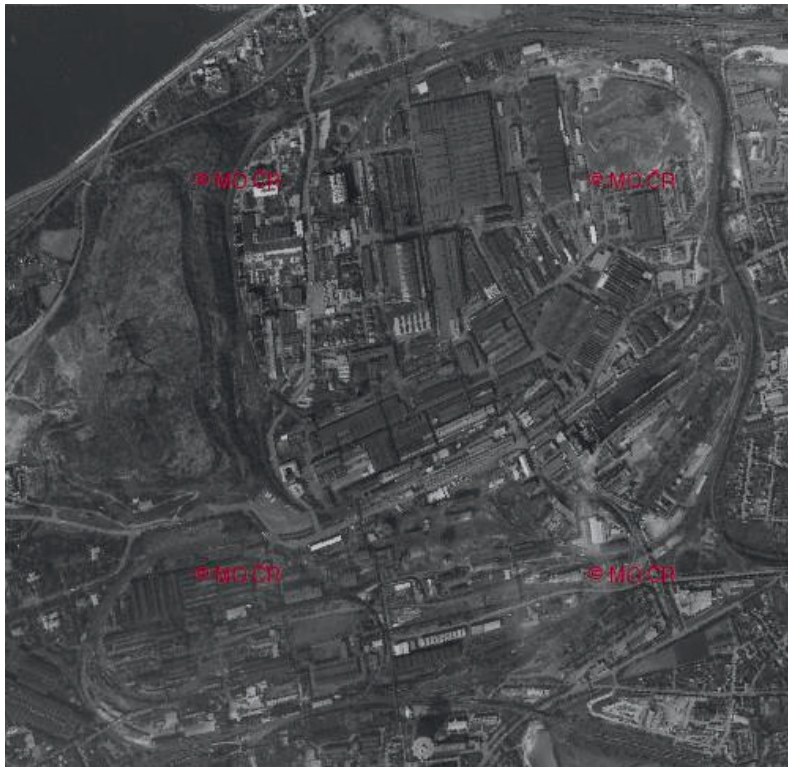
Plán Vojtěšské huti (1886)

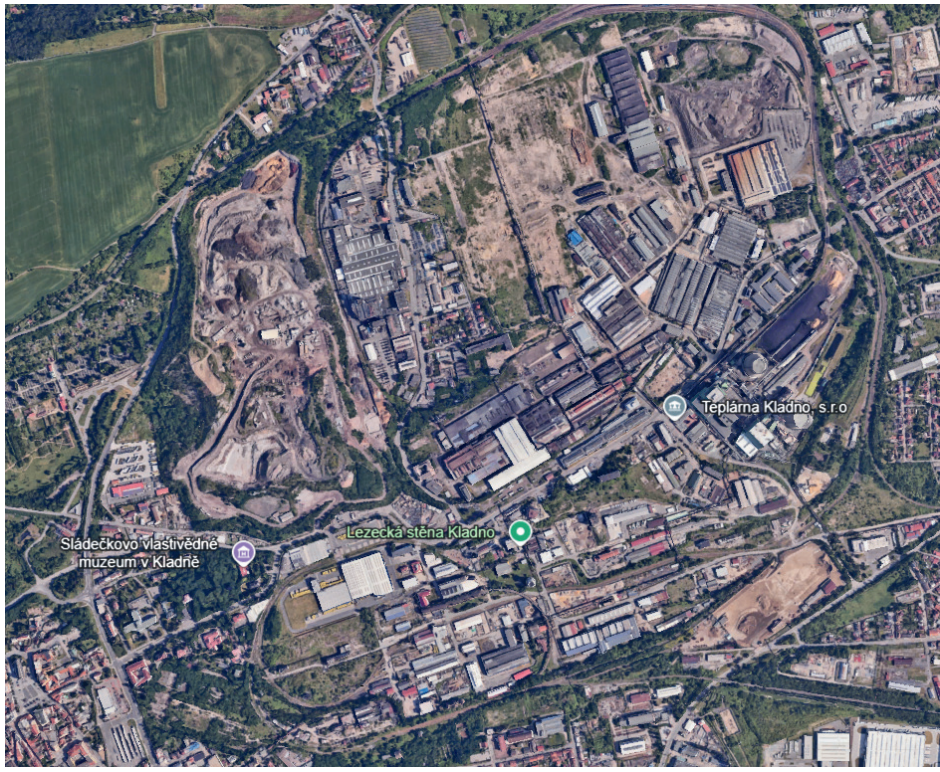
Průmyslový areál 1938

Průmyslový areál 1993

Průmyslový areál 2024

Možná budoucnost areálu:

Zdroje:
ČERMÁK, A. (2019): Proměny Kladenska v období industrializace a Velké hospodářské krize. Bakalářská práce, Univerzita Karlova.
KOLEJKA, J., et al. (2012): Postindustriální krajina Česka. Soliton.
Lipský, Z., Bičík, I., Kupková, L., Jančák, V., Chromý, P. (2022): Zmizelé krajiny Česka. Česká geografická společnost.
ŠÍMŮNEK, R. (2007): Historický atlas měst České republiky. Svazek č. 17, Kladno. Praha: Historický ústav Akademie věd ČR.
ZEITHAMMER, K. (2017): Kladensko – Nučická dráha. Nakladatelství RCH, Praha.
ČÚŽK, letecký snímek 1938. Dostupné z: <https://ags.cuzk.gov.cz/archiv/openmap.html?typ=lms&idrastru=WMSA08.1938.KLAD46.04155&bz=-763546.86,-1033351.38> [26. 1. 2025].
ČÚŽK, letecký snímek 1993. Dostupné z: <https://ags.cuzk.gov.cz/archiv/openmap.html?typ=lms&idrastru=WMSA08.1993.KLAD55.02144&bz=-763546.86,-1033351.38> [26. 1. 2025].
Fabriky, Poldi. Dostupné z: https://www.fabriky.cz/2007_poldi/index.htm [26. 1. 2025].
Geocaching, Poldi. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/geocache/GC196NE> [26. 1. 2025].
Google earth. Dostupné z: <https://tinyurl.com/3yvjn8h8> [26. 1. 2025].
Kladno Koněv. Dostupné z: <https://kladno-konev.blogspot.com/2013/09/> [26. 1. 2025].
Koksovna. Dostupné z: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1537798313191557&id=1394337387537651&set=a.1398565550448168&locale=en_GB [26. 1. 2025].